

Gespreksverslag Danny de Vries (verkenner)

Partijen: *GroenLinks, VVD en PvdA*

Huib van Essen & Marjolein van Elteren (GroenLinks)

André van Schie & Juliëtte van Gilse (VVD)

Hans Adriani & Wilma de Boer (PvdA)

30 maart 2023

Verder aanwezig: Ruud Poort (griffie), Frank Kools (griffie, verslag)

Opening

Het doel van dit gesprek is om te bezien of deze 3 partijen de basis voor een nieuwe coalitie zouden kunnen vormen. Eerder heeft GL ook aangegeven dat bestuursstijl een onderwerp zou moeten zijn in een gesprek over samenwerking tussen GroenLinks/PvdA en VVD. De verkenner biedt in dit gesprek ook daar de ruimte voor.

Bestuursstijl

GroenLinks geeft aan dat voor haar samenwerking met PvdA een gegeven is. De partij ziet een brede middencoalitie, met VVD, CDA, D66 en ChristenUnie als een goede variant. Het heeft op dit moment echter haar voorkeur om te onderzoeken of een middencoalitie met BBB mogelijk is.

Wat betreft bestuursstijl geeft GL aan dat de zittende coalitie een prettige, constructieve manier van samenwerken heeft. In de coalitie die aan de huidige voorafging, zaten VVD én GL. Die coalitie werd gekenmerkt door een vechtcultuur: over alles leek steeds onderhandeld te moeten worden, partijen gunden elkaar weinig en aan onderling vertrouwen ontbrak het. GL wil niet terug naar die stijl. In de afgelopen 4 jaar heeft GL overigens goed met de VVD in de oppositie samengewerkt, maar zij vindt het toch belangrijk om het punt van de bestuursstijl te bespreken.

VVD geeft aan zich niet te identificeren met de stijl van de VVD van vroeger. Ze zegt ook te beseffen dat haar partij een soort *joie de vivre* heeft, waaraan juist zelfrelativering ten grondslag ligt, maar die op anderen als te relativerend kan overkomen.

Ze heeft het de afgelopen vier jaar gewaardeerd dat de GL-gedeputeerde juist op grote thema's de samenwerking met de VVD zocht. Er was ruimte voor de oppositie om met initiatieven te komen en bij moties traden vaak andere dwarsverbanden op, bevestigt ook de PvdA. Die ruimte en open sfeer zijn ook de VVD bevallen. Ook zij wil niet terug naar de oude stijl. De VVD heeft deze week met de ChristenUnie een vergelijkbaar gesprek over bestuursstijl gehad.

Hoofdlijnenakkoord

VVD geeft wel aan dat het denkbaar is dat een nieuwe coalitie uit 6 partijen zal bestaan, één meer dan de huidige. Dan kan het ingewikkeld worden voor de coalitie om tot een akkoord te komen en daarna ook nog eens ruimte te laten voor de oppositie. Daarom pleitte de VVD eerder al voor een hoofdlijnenakkoord zodat ook PS ook echt aan zet komen.

GL denkt dat een hoofdlijnenakkoord op sommige onderwerpen zeker mogelijk is. Bij de moeilijke dossiers lijkt het haar verstandig om uitgewerkte afspraken te maken. Zodat de coalitiegenoten en hun achterbannen duidelijkheid hebben. Net zoals in de huidige coalitie het geval is, hoopt GL een hecht team van gedeputeerden te helpen smeden, die elkaar zaken gunnen, maar elkaar ook goed

vasthouden bij moeilijke besluiten of tegenwind. Ook de PvdA benadrukt het belang daarvan. Juist de komende jaren, als er moeilijke besluit genomen moeten worden, zal dit belangrijk blijken.

Compromissen

Tussen de aanwezige partijen zijn inhoudelijke verschillen. Kort wordt mobiliteit en bereikbaarheid als voorbeeld aangestipt, waarbij de VVD in de mobiliteitsketen nadrukkelijk ook aandacht wenst voor de auto. Rond de tafel klinkt dat het eigen is aan coalitievorming om compromissen te sluiten en dat alle partijen die straks aan zet zijn flink zaken zullen moeten slikken om het eens te worden. GL hoopt dat de toekomstige coalitiepartners elkaar niet in een houdgreep houden en tot weinig in staat zijn. Want er liggen grote opgaven op het nieuwe provinciebestuur te wachten.

VVD zegt goed te beseffen dat de leden van de huidige coalitie graag met elkaar verder willen gaan. Maar er is wel een nieuwe werkelijkheid ontstaan, die niet genegeerd kan worden. De VVD ziet ook dat haar partij en de leden van de huidige coalitie de afgelopen jaren naar elkaar toe zijn gegroeid, zoals bij de lobby rond de MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Het is daarom in de opinie van de VVD op zich wel voorstelbaar dat zij zich aansluit bij de huidige coalitie, maar zij acht dat gezien de verkiezingsuitslag nauwelijks te verkopen.

De VVD is nog altijd van mening dat BBB en GL eerst samen met elkaar in gesprek moeten gaan. De partij vindt ook een brede samenstelling van partijen gewenst. Maar dan wel met BBB. Iets anders zou een slecht signaal naar de kiezers zijn.

Voor de PvdA spreekt uit de resultaten van de BBB in de steden vooral ook dat een groeiende groep mensen een ander type overheid wenst. Ongeacht hoe de nieuwe coalitie er straks ook uitziet is het de vraag aan alle partijen of zij bereid zijn om die andere overheid te worden.

GL zegt dat het supergaaf zou zijn als een coalitie met BBB tot stand komt. Zij is bereid om heel ver te gaan om tot samenwerking met BBB te komen. Maar er is een ondergrens aan waar de partij mee in kan stemmen. Met een coalitie die tot niets komt en/of na korte tijd weer valt, is niemand geholpen, meent GL. Daarom vindt GL het belangrijk om op korte termijn zicht te krijgen op de kansrijkheid van een coalitie met GL en BBB.

Conclusies

Samenwerking tussen GroenLinks/PvdA en VVD als kern voor een nieuwe coalitie is in beginsel een werkbare variant. De sfeer tussen deze partijen is goed. Zij hebben de afgelopen jaren over de grens van oppositie en coalitie heen goed samengewerkt en zijn meer naar elkaar toegegroeid. De bestuursstijl vormt geen belemmering omdat alle drie de partijen de huidige, open en op samenwerking gerichte bestuursstijl willen continueren.

De drie partijen zijn het ook eens dat alles op alles gezet dient te worden om tot een coalitie met BBB te komen.

GroenLinks en PvdA willen alleen samen aan een nieuwe coalitie deelnemen. Ook herhalen ze dat ze zeker bereid zijn tot samenwerking met BBB en tot samenwerking met de VVD, maar dat een coalitie met én BBB én VVD voor hen een brug te ver is.